

Sygn. akt VIRCa 180/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 września 2013 roku

Sąd Okręgowy w Olsztynie VI Wydział Cywilny Rodzinny w składzie:

Przewodniczący: SSO Lech Dłuski

Sędziowie: SO Waldemar Pałka

SSR del do SO Marek Maculewicz (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd. Anna Greifenberg-Krupa

po rozpoznaniu w dniu 25 września 2013 roku w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **małoletniej B. N.** reprezentowanej przez przedstawiciela ustawowego R. N.

przeciwko **M. D.**

o alimenty

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie

z dnia 08 maja 2013 roku

sygn. akt III RC 67/13

oddala apelację.

Sygn. akt VI RCa 180/13

UZASADNIENIE

R. N., działając w imieniu małoletniej **powódki B. N.**, wniósł o zasądzenie na jej rzecz od pozwanej **M. D.** alimentów w kwocie po 300 zł miesięcznie.

W uzasadnieniu pozwu **R. N.** podniósł, że od 2002 r. zobowiązany był do alimentacji na rzecz córki w kwocie po 250 zł miesięcznie. W lutym 2012 r. ustalono miejsce pobytu małoletniej powódki u ojca, w konsekwencji czego w styczniu 2013 r. uchylono jego obowiązek alimentacyjny wobec córki. W dniu 01 września 2011 r. umieszczono małoletnią powódkę w Pogotowiu (...) w O., a następnie w styczniu 2012 r. w (...) Ośrodku (...) w P., gdzie nadal przebywa.

Pozwana M. D. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew podała, że małoletnia powódka przebywa obecnie w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, zatem nie mieszka razem z ojcem i nie pozostaje pod jego bezpośrednią opieką. Pozwana będzie starała się o powrót córki pod pieczę pozwanej, gdyż małoletnia B. chce wrócić do pozwanej.

Sąd Rejonowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 08 maja 2013 r. w sprawie III RC 67/13 zasądził od pozwanej M. D. na rzecz małoletniej powódki B. N. alimenty w kwocie po 200 zł miesięcznie, płatne do rąk ojca małoletniej powódki R. N. do dnia 15-go każdego miesiąca z góry, wraz z ustawowymi odsetkami w razie zwłoki w płatności którejkolwiek z rat, poczynając od dnia 08 maja 2013 r. W pozostałej części powództwo oddalił, orzekł o kosztach sądowych, rygorze natychmiastowej wykonalności i o klauzuli wykonalności.

Sąd ten ustalił, że małoletnia B. N. urodziła się 28 czerwca 1996 r. w O.. Sąd Wojewódzki w Olsztynie wyrokiem z dnia 29 grudnia 1998 r. w sprawie VI RC 1174/98 rozwiązał przez rozwód małżeństwo rodziców małoletniej B.N., nad którą władzę rodzicielską powierzył matce. Wyrokiem z dnia 18 listopada 2002 r. w sprawie III RC 1614/02 Sąd Rejonowy w Olsztynie zobowiązał ojca małoletniej do alimentacji na jej rzecz w kwocie po 250 zł miesięcznie. Małoletnia mieszkała wówczas z matką, a jej kontakt z ojcem odbywał się sporadycznie. W marcu 2011 r. wobec małoletniej B.N. zastosowano środek wychowawczy w postaci nadzoru kuratora sądowego. W trakcie jego stosowania kurator ujawnił w domu matki nieprawidłowości w opiece nad małoletnią. Na podstawie postanowienia z dnia 18 lipca 2011 r. w sprawie III Nsm 663/11 o udzieleniu zabezpieczenia małoletnia B. N. została umieszczona w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Z dniem 01 września 2011 r. umieszczona została w placówce opiekuńczo – wychowawczej, to jest w Zespole (...)i Diagnostycznych w O.. Postanowieniem z dnia 17 listopada 2011 r. w sprawie III Now 236/11 zmieniony został środek wychowawczy z nadzoru kuratora sądowego na umieszczenie w młodzieżowym ośrodku wychowawczym. Od dnia 03 stycznia 2012 r. B. N. przebywa w (...) Ośrodku (...)w P..

Postanowieniem z dnia 14 lutego 2012r. w sprawie III Nsm 663/11 Sąd Rejonowy w Olsztynie ustalił miejsce pobytu małoletniej u ojca R. N.. Jednocześnie Sąd ograniczył M. D. władzę rodzicielską nad córką do współdecydowania o istotnych sprawach dziecka. Zmienił także sposób ograniczenia władzy rodzicielskiej R. N. na nadzór kuratora sądowego.

W lipcu 2011 r. małoletnia B. N. zwróciła się do ojca R. N. o przyjęcie jej do domu. Podczas urlopowania z (...) Ośrodka (...) w P. na wakacje, święta i dni wolne od nauki, małoletnia B. N. zwykle przebywa u R. N., który wówczas ponosi koszty związane z jej pobytom. Ostatni raz była u ojca na Ś. Wielkanocne. Sporadycznie, gdy ojciec się zgodzi, małoletnia bywa również u matki M. D.. Oboje rodzice kontaktują się z małoletnią telefonicznie, przesyłają jej paczki z odzieżą i środkami higienicznymi.

R. N. dobrowolnie płacił zasądzone alimenty. Z chwilą, gdy małoletnia zamieszkała u niego, przestał przekazywać M. D. pieniądze na utrzymanie córki. R. N. z wykształcenia jest technikiem-informatykiem, jednak dotychczas nie pracował w tym zawodzie, z wyjątkiem krótkotrwałego stażu. Pracował jako pracownik fizyczny przy rozładunku drewna, pracownik ochrony, kierowca. Ma prawo jazdy kategorii C+E. Kilka lat temu wyjechał do pracy jako spawacz, otrzymywał około 1200 euro miesięcznie, z czego wydawał 200 euro na jedzenie i około 300 euro na dom. Nie miał uprawnień do spawania gazowego, wrócił do Polski po około 3 miesiącach. Do tej pory pracował dorywczo, osiągając dochody w przedziale 300-1000 zł miesięcznie. Od dnia 16 maja 2011 r. zarejestrowany jest w Powiatowym Urzędzie Pracy w O. jako bezrobotny, bez prawa do zasiłku.

W sierpniu 2011 r. R. N. uległ poważnemu wypadkowi samochodowemu, w wyniku którego doznał złamania obydwu kończyn dolnych z przemieszczeniem odłamów. Jeszcze w listopadzie 2011 r. przechodził rehabilitację i nie był zdolny do pracy przez kolejnych 60 dni. Z powodu utraty zdrowia nie otrzymuje jakichkolwiek świadczeń. Aktualnie, na skutek trwającej rehabilitacji, ma bardzo ograniczoną zdolność podjęcia pracy. Porusza się z trudem przy pomocy kul. Pozostaje na utrzymaniu żony.

R. N. zawarł związek małżeński z D. N., z którego posiada syna M. N. - lat 14. Żona R. N. osiąga dochody w wysokości 1350 zł miesięcznie. Mieszkają w mieszkaniu komunalnym należącym do rodziców R. N., którym dokładają do opłat mieszkaniowych 510 zł miesięcznie. Koszty jedzenia wynoszą 500 zł miesięcznie. Koszty rehabilitacji R. N. w wysokości 150 zł ponosi jego ojciec. Jego rodzice otrzymują emerytury w łącznej wysokości 3500 zł miesięcznie. Na skutek bardzo ciężkiej sytuacji finansowej przedstawiciel ustawowy B. N. został zwolniony w całości z ponoszenia kosztów jej pobytu

w (...) Ośrodku (...) w P.. Mimo niewielkich możliwości rodzina R. N. wysłała małoletniej powódce paczki o wartości około 250 zł.

Pozwana M. D. posiada wykształcenie średnie ogólnokształcące. Uprzednio pracowała w I. na stanowisku drobiarz. Ma ukończony kurs operatora wózków widłowych, ale nie ma w tym zakresie doświadczenia. Posiada prawo jazdy kat. B. W podstawowym zakresie zna język rosyjski. Choruje na kręgosłup i na serce. Cierpi na astmę. W 2011 r. pozwana pracowała w przedsiębiorstwie (...) spółka z o.o. Prowadziła gospodarstwo domowe z mężem R. D.. W okresie od 01 września 2011 r. do dnia 29 lutego 2012 r. została częściowo zwolniona z opłaty za pobyt małoletniej B. N. w placówce, a opłata została ustalona na kwotę 150 zł miesięcznie. W okresie od 10 stycznia 2013 r. do 30 kwietnia 2013 r. pozwana przebywała w celach zarobkowych w Holandii, gdzie osiągała dochód 1200 euro miesięcznie. Koszty jej utrzymania za granicą kształtowały się na poziomie 660 euro miesięcznie. Pozwana nie zna języka holenderskiego, nie miała więc możliwości ponownego wyjazdu do pracy. Aktualnie pozwana nie pracuje. Pozostaje w związku małżeńskim z R. D., z tego związku ma córkę P. D. - lat 12. Mąż pozwanej otrzymuje rentę w wysokości 1106 zł. Pozwana jest współwłaścicielką domu jednorodzinnego, w którym zamieszkuje wraz ze swoją rodziną. Opłaca podatek gruntowy w wysokości 1100 zł rocznie. M. D. ponosi koszty mieszkaniowe w wysokości 1000 zł, wydatki 50-55 zł związane z zakupem leków oraz raz na dwa lata wydatek 450 zł na zakup okularów korekcyjnych dla małoletniej córki P. D.. Pozwana ponosi koszty pobytu małoletniej B. N. w (...) Ośrodku (...) w P. w wysokości 150 zł miesięcznie, nadto przekazuje B. około 50 zł tytułem kieszonkowego oraz paczki, opłaca połowę biletu na przejazd do jej miejsca zamieszkania.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Rejonowy zważył, że powództwo jest zasadne tylko częściowo. Mimo, że małoletnia powódka aktualnie przebywa w (...) Ośrodku (...) w P., to podczas urlopowania zasadniczo zamieszkuje u ojca. Wówczas to on ponosi koszty jej pobytu. Sytuacja materialna przedstawiciela ustawowego małoletniej powódki jest bardzo trudna. Aktualnie przechodzi rehabilitację. Faktycznie pozostaje na utrzymaniu żony oraz korzysta z pomocy rodziców. Brak po jego stronie dochodów uniemożliwia mu ponoszenie wszystkich kosztów utrzymania powódki.

Mimo, że pozwana ma obecnie 40 lat, choruje na serce i kręgosłup oraz cierpi na astmę, ma możliwości zarobkowe i majątkowe. Obecnie są one nawet większe niż u przedstawiciela ustawowego małoletniej powódki. Nadto pozwana posiada majątek, jest współwłaścicielką domu jednorodzinnego, w którym zamieszkuje wraz ze swoją rodziną. O wartości nieruchomości świadczy wysokość ustalonego podatku gruntowego. Posiada również oszczędności związane z pracą w Holandii.

Potrzeby małoletniej B. N. nie odbiegają niczym od wydatków ponoszonych na jej rówieśników. Jej sytuacja jest o tyle inna, że małoletnia przebywa w (...) Ośrodku (...) w P.. Jednak art. 135 § 3 kro statuuje zasadę, że świadczenia z pomocy społecznej lub funduszu alimentacyjnego podlegające zwrotowi przez zobowiązanego do alimentacji oraz świadczenia dla rodziny zastępczej, nie wpływają na zakres obowiązku alimentacyjnego. Za Sądem Najwyższym, który wypowiedział się w uchwale z dnia 22 września 1966 r. w sprawie III CZP 72/66, publ. w OSNC 1967, Nr 1, poz.13), należy podkreślić, że fakt, iż dziecko przebywa w placówce, która dostarcza mu środków utrzymania i wychowania, nie pozbawia dziecka legitymacji czynnej do dochodzenia alimentów od rodziców. Natomiast koszty pobytu, które rodzice pokryli, powinny być uwzględnione przy określaniu zakresu świadczeń każdego z rodziców. B. N. może zatem dochodzić od M. D. alimentów również od momentu umieszczenia w placówce, zarówno w części zaspokojonej przez placówkę, jak i nadwyżki odnoszącej się do potrzeb przez nią niezaspokojonych, przy czym dotyczy to alimentów bieżących. Sąd Rejonowy uznał, że alimenty powinny być ustalone od dnia wyrokowania. Zdaniem Sądu Rejonowego rodzic nie może odnosić korzyści z faktu przebywania dziecka w placówce i powoływać się na tę okoliczność celem uzyskania zwolnienia od obowiązku alimentacyjnego albo też obniżenia świadczenia alimentacyjnego w zakresie, w jakim placówka ponosi koszty utrzymania dziecka. Pozwana rozumie tę potrzebę i przekazuje małoletniej pieniądze na bilet, przesyła córce paczki i kieszonkowe. W tym zakresie wypełnia swój obowiązek alimentacyjny wobec małoletniej. Jednakże to nie jest całość obowiązku alimentacyjnego.

Skoro R. N. nie jest w stanie obecnie zarobkować, to pozwana powinna ponosić koszty utrzymania B. N. w większym zakresie. Tym bardziej, że posiada obecnie oszczędności z pracy, którą zakończyła w kwietniu 2013 r. Ponadto zarówno

ojciec małoletniej powódki, jak i pozwana, posiadają inne dzieci na swoim utrzymaniu. Koszty utrzymania tych dzieci zostały wzięte pod uwagę przy ustalaniu wysokości obowiązku alimentacyjnego. W niniejszej sprawie koszty utrzymania małoletniej w rzeczywistości zostają przeniesione na jej dziadków ojczystych i żonę ojca. Z tej okoliczności pozwana jednak nie może czerpać korzyści.

Zdaniem Sadu Rejonowego kwota 200 zł tytułem alimentów na rzecz małoletniej B. N. czyni zadość usprawiedliwionym potrzebom małoletniej powódki, pozostaje również w granicach możliwości finansowych pozwanej, dlatego też powództwo ponad tę kwotę oddalił.

Powyższy wyrok w punktach I, IV i V zaskarżyła **apelacją pozwana M. D.** Zarzucając zaskarżonemu wyrokowi:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, polegający na przyjęciu, iż ojciec dziecka nie jest zdolny do wykonywania ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego, podczas gdy posiadane przez powoda kwalifikacje zawodowe umożliwiają mu osiągnięcie dochodu koniecznego do zaspokojenia potrzeb małoletniej,

2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, polegający na przyjęciu, iż małoletnia B. N. przebywa i ma zamiar przebywać w czasie urlopów i wakacji u ojca, podczas gdy małoletnia chce przebywać u matki,

3. naruszenie prawa materialnego art. 138 kpo poprzez jego błędną wykładnię, polegającą na ograniczeniu możliwości majątkowych i zarobkowych powoda do jego faktycznej sytuacji, podczas gdy możliwości zarobkowe i majątkowe określają zarobki i dochody jakie powód mógłby osiągać przy dołożeniu należytej staranności oraz wykorzystaniu posiadanych sił i kwalifikacji,

wniosła o oddalenie powództwa, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Olsztynie do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu apelacji pozwana podniosła, że nieprawdziwe są ustalenia sądu dotyczące ciągłego przebywania B. u ojca, a tym samym sporadyczne przebywanie dziecka u pozwanej. B. czas urlopu, wakacji oraz pozostałych dni wolnych od nauki szkolnej dzieli między pozwaną a ojcem. U pozwanej przebywa połowę lub więcej tego czasu. W tym okresie pozwana zapewnia jej środki czystości, utrzymanie i jedzenie. Małoletnia chce mieszkać u pozwanej i cały czas do tego dąży, spędzając u pozwanej coraz więcej czasu. Przykładem były wakacje 2012 r. i święta Bożego Narodzenia. Ponadto każdy z rodziców jest zobowiązany do wypełniania swojego obowiązku alimentacyjnego i w zależności od swych możliwości jest zobowiązany do zapewnienia dziecku środków do zaspokojenia zarówno jego potrzeb fizycznych jak i kulturowych. Ojciec powódki jest z wykształcenia informatykiem. W związku z ciągłą informatyzacją na rynku istnieje duże zapotrzebowanie na usługi tego rodzaju. Znalezienie pracy związanej z jego wykształceniem nie byłoby więc trudne. Ma większe możliwości zarobkowe niż pozwana i powinien przyczynić się do utrzymania swojej córki. Pozwana ma wykształcenie średnie ogólnokształcące i bardzo trudno jest jej znaleźć pracę. Z powodu powstałych zaległości w opłatach musiałam wyjechać do pracy za granicą. Oszczędności zostały już spożytkowane na uregulowanie zaległości powstałych w opłatach. Zaskarżony wyrok nie uwzględnia trudnej sytuacji materialnej pozwanej ani faktu, iż choruje ona na serce, kręgosłup i astmę. Pozwana jest świadoma, że zarówno jej położenie finansowe jak sytuacja materialna ojca powódki jest trudna. Jednakże ta sytuacja materialna nie powinna zwalniać pozwanej i ojca powódki od obowiązku świadczenia na potrzeby dziecka. Pozwana zapewnia B. kompleksowe utrzymanie podczas urlopowania, dodatkowo zwraca jej pieniądze za bilety. Stara się dzielić z córką niskimi dochodami. Nie można jednak tego powiedzieć o ojcu, który najwyraźniej czerpie korzyści z zaistniałej sytuacji. Nie płaci on ani za ośrodek, ani na utrzymanie B., a teraz dąży do tego aby otrzymywać od pozwanej pieniądze w ramach obowiązku alimentacyjnego. W tej sytuacji niesprawiedliwym jest zobowiązanie pozwanej do płacenia na rzecz córki alimentów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Wbrew zarzutom zawartym w apelacji Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił wszystkie istotne w sprawie okoliczności faktyczne, zgodnie z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym. Sąd Okręgowy w pełni ustalenia te podziela. Także wnioski wynikające z tych ustaleń nie budzą żadnych wątpliwości i jako takie zasługują na akceptację. Jak trafnie

podniósł Sąd Rejonowy, każde z rodziców jest obowiązane do wypełniania swojego obowiązku alimentacyjnego i w zależności od swych możliwości majątkowych i zarobkowych jest zobowiązane do zaspokajania usprawiedliwionych potrzeb dziecka. Rodzice nie mogą uchylić się od ciężącego na nich obowiązku alimentacyjnego wobec małoletniego dziecka na tej podstawie, że wykonywanie tego obowiązku stanowiłoby dla nich nadmierny ciężar. Pomimo tego, że pozwana M. D. zmuszona jest ponosić wydatki związane ze swym stanem zdrowia, a na swoim utrzymaniu poza małoletnią powódką posiada także 12-letnią córkę P. D., przy wykorzystaniu swych możliwości zarobkowych, jest w stanie łożyć na małoletnią powódkę alimenty w wysokości ustalonej przez Sąd Rejonowy. Możliwości te wynikają chociażby z faktu wykonywania przez pozwaną pracy na terenie Holandii. Pracę taką pozwana wykonywała w okresie od 10 stycznia 2013 r. do 30 kwietnia 2013 r. i jak sama przyznała przed Sądem Okręgowym – ma możliwość ponownego wyjazdu do pracy do Holandii na okres 3 miesięcy. W takiej sytuacji podniesiony w apelacji wniosek o uchylenie alimentów zasądzonych od pozwanej na rzecz małoletniej powódki jest niezasadny. Sama zaś sytuacja faktyczna ojca małoletniej powódki nie wpływa na istnienie obowiązku alimentacyjnego pozwanej wobec małoletniej B. N., a deklarowane przez pozwaną przed Sądem Okręgowym zwiększenie jego możliwości zarobkowych polegające na podjęciu przez R. N. pracy w charakterze ochroniarza, ma znaczenie o tyle, że pozwoli na zaspokojenie usprawiedliwionych potrzeb małoletniej B. N. w szerszym niż dotychczas zakresie.

Legitymacja R. N. do reprezentowania małoletniej B. w sprawie o zasądzenie alimentów wynika z rozstrzygnięć Sądu Rejonowego w Olsztynie dotyczących ustalenia miejsca pobytu małoletniej oraz sposobu wykonywania władzy rodzicielskiej nad małoletnią. Tym samym stroną pozwaną w sprawie o zasądzenie alimentów jest matka małoletniej M. D., nie zaś, jak wskazano w apelacji, małoletnia B. N. reprezentowana przez matkę M. D.. Samo wszczęcie przed Sądem Rejonowym w Olsztynie przez M. D. postępowania sądowego, zmierzającego do zmiany dotychczasowego miejsca pobytu małoletniej B. N., nie wprowadza w zakresie reprezentacji dziecka żadnych zmian.

Z uwagi na powyższe, na podstawie przepisu art. 385 kpc, apelację jako bezzasadną należało oddalić.